

Mit tehet egy népművelő, ha

Lakótelep. Egyikre kevésbé, másakra annál inkább jellemző: zsúfolt, kevés az óvoda, bölcsőde, iskola, nincs (elég) telefon, nincs helyben több alapvető szolgáltatás, ünnep, hétvége előtt kosárért is sorba kell állni az ABC előtt, ha vannak, zsúfoltak az orvosi rendelők.

Az újjalotai telep 60–70 ezer lakójával akár önálló városnak is tekinthető. Az előbbi gondok többségét a terjeszkedés-építkezés során megoldotta. Ám: egy nemzedék már fölserdült itt színház, mozi, kiállítóterem, művelődési ház nélkül. És a következő öt éves terv sem ígér mást.

A külső kerületekben, a város peremén élők távolsága a város szívében lehelhető művelődési-szórakozási lehetőségektől kilométerekben nem mérhető. Este mennek valahova. Reggel hétkor indultam

dolgozni, ötkor végzek. Haza kell rohanni átöltözni, hogy hétre (hatra, fél nyolcra) visszaérjek. De tizenegy után már legföljebb taxival térhetek ismét haza. Ismerve a családost, gyermekes fiatalok más gondoktól is terhelt, feszült, siető életét – egy-egy ilyen „kirándulás a „kulturába” bizony sokszor nagyon fárasztó, nehezen megszervezhető vállalkozás.

Pedig a sürgetőbb beruházások, a korlátozott anyagi lehetőségek miatt egyhamar nem lesz művelődési ház a lakótelepeken.

Mit tehet a népművelő?

Péterfi Ferenc 1979 őszétől a régi Palota más csücskében lévő *Csokonai Művelődési Házban* kezdte keresni a lehetőségeket. 1980 januárjára vette birtokba egy tízemeletes panelház földszintjének

egyetlen, szobányi nagyságú helyiségét. Ma ezt *Újjalotai Szabadidő-központ* néven ismerik.

A beköltözéskor már bizonyos terepimerettel rendelkezett: kérdőíves felmérést végzett munkatársaival. Személyes megfigyelések, a telep bejárása, beszélgetések sora, a lakótelepi életmód tanulmányozása a szakirodalom segítségével – és kezdődhet a tervezés, a munka.

A szabadidő-központ helyisége ma a négy népművelő irodája és tájékoztató iroda együtt. Kiterjedt szolgáltató tevékenységet folytatnak itt.

A túlságosan magas szobát galériával kettéosztották: a földszinten van a fogadórész kis asztalokkal, székekkel, bőrlülőkével, kevés helyet foglaló beépített szekrényssorral, amelyben számtalan

A sokéltű pártház

akarja...

polc, rekesz, fiók van — és még egy apró könyvtár is: lexikonok, szótárak. A felvezető csigalépcső aljában propagandaanyagot tárolnak s az éppen szükséges kellékeket. Egy asztalka is idefért: tetején katalógussor, a fiókban színházjegyek. A falon plakátok, a legidősebb rendezvényre emlékeztetik a betoppantót.

Aki az ügyeletes népművelőtől négy nagyobb témakörben tudakozódhat.

Általános és közhasznú információkról: üzletek, szolgáltatóirodák, intézmények címeit, nyilvántartási idejét, az orvosi ügyelet helyét és idejét, utazási irodák ajánlatait, az utazással kapcsolatos vám- és devizarendelkezéseket, a kempingek jegyzékét, a karavánklubok programjait, a menetrendeket, átjátszható nyelvleckét stb. talál itt.

A *családi életre nevelés* témájában a szakkönyvajánlásokon túl pl. a gyámügyek, a jogi szabályok gyűjteményét kínálják, és pótmamaszolgálatot szerveztek. Közvetítő szerepet vállaltak a gyermekörzést igénylők és a *Tempó* között.

A *nyugdíjasok életével* kapcsolatos anyagok között szerepelnek az egészséges életmóddal, a korszerű táplálkozással foglalkozók. Tanácsok és ételreceptek sora: ezek egy pályázat nyertesei.

Bőséges a *lakberendezésről*, lakásdiszítésről összegyűjtött anyag is; találmokra egy: tapétázási tanácsadás (a műveletek leírásával) szórólapon, a szaküzletek címeivel. Folyamatosan bővítendő mind a négy téma anyaga, fejlesztésükön ma is igyekeznek.

Olyan életmódbeli, gyakorlati problémák megoldásához kínálnak tehát segítséget, amelyek a 15,5 ezer lakásban élőknek valóban mindennaposak.

És a *szűkebben értelmezett kultúrát* hol találhatják?

Filmklubot, vetítést a Zsókvár utcai pártházban. Ugyanitt más alkalommal előadóestet, vasárnaponként játszóházat. Elképzelem, mennyi munka minden áldott alkalommal berendezni és fölszerelni egy termet logikai játékokra, papírhajtogatásra, ritmus- és dallamjátékokra,

Játék, öröm — hulladékból

Rajzoló gyerekek

Játszóház, játékkészítés

térjátékokra, csereberére. (A gyerekek játékokat és könyvet, a felnőttek díszrösvényt cserélnek.) Farsangi szokásokat elevenítenek föl, máskor agyagoznak. Ez az egyszer mozi-, játszótér-, másszor értekezlet-színhely a Népművelési Intézet *játszóházi kísérletének* része.

A piros iskola, a lila iskola híres az ott rendezett kiállításokról, hol itt, hol ott, de rendszeresen megtartják a palotai tárlatot is.

A nyár nagyobb lehetőséget enged az ötleteknek: rendszeresen játszanak a házak közt, tágabb tereken amatőr színészek; a toronyház tetején esténként barokk és reneszánsz zenei hangverseny szól...

Péterfi Ferencben és munkatársaiban nem látom jelét az elégedettségnek. Nem a lehetőségekhez, hanem a szükségletekhez mérik teljesítményüket. Keveset tudnak az üzemek munkásairól, pedig a munkásművelődésért is tenni kellene. Hiányoznak a klubok, legjobban talán a fiataloknak, akiknek Újpalotán nincs egy hely...

Eljárnak ugyan a *Frankovics Ifjúsági Házba*, ám az is kicsi, korszerűtlen, telített. Az újpalotai felüljáró lábánál lévő hajdani családi házban működik. Munkáskörnyezetben, sok cigányfiatalt befogadva. Ideálisan talán negyvenen-ötvenen férnek el egyszerre, a tagok száma viszont 180. Fele, *Győri Péter* klubvezető szerint „problémás”, nem tanuló, nem dolgozó, az alapvető együttélési normákra fittyet hányó, összeférhetetlen fiatalokból áll. A klub fő feladata ezért 1980-ban elsősorban a közösség létezési

Gyurmázás

Logikai játék

Előadás a Frankovicsban

Játék a klubban

Készül a babaszoba

Épül a ház (Jánosi felvételei)

képességének alakítása volt a kulturális színvonal emelése mellett. A három klubhelyiség rendkívül kicsi, szegényesen bútorozott. Győri Péter egyszemélyben szervező, irányító, nevelő; tevékenysége szinte emberfeletti.

Jövünk fel a lépcsőn, alig tudunk előre jutni a tömegben. A kamrányi-fürdőszobányi helyiségben tizenöt-húszan várakoznak, asztalon, kályhán ülve, állva. Az ajtót kulcsra zárják belülről, hogy a mázskálás ne zavarja az idős előadót, aki, *Autón a munkanélküli segélyért* címmel Amerikáról, a kapitalista gazdaságról beszél úgy másfél órát. Közben szünet nélkül zörgetik az ajtót: add ki a kabátom, add ki a személyi igazolványom! — s egy óriás termetű fiú belehallgat a beszélgetésbe. — *Ez nem igaz, hazudik!* — mondja valamire. — *Hogy én hazudnék?! —* emeli föl a hangját a magát joggal sértve érző előadó. — *Nem maga, a könyv, amiből tanulta!* — mondja a fiú, és kirobog. A klubvezető — villámháritóként — csöppet sem megütközve nyugtatja a bácsit: *Mondtam, hogy itt mindenre tessék fölkészülni...*

Éz utóbb sem ment ki a fejemből. Tanulatlan, tájékozatlan, olvasatlan, de magabiztos fiataloknak beszélni politikáról, gazdaságról, társadalmi rendszerek igazságosságáról, értékeiről — hogyan lehetne? Ő úgy tudja, Amerika — AMERIKA. A paradicsom. Ha én azt mondom erre, hogy szó sincs róla, ott létbizonytalanság, munkanélküliség (is) van, úgy érzi, hazabeszélek... Egy szó, mint száz: van-e az ilyenfajta nevelőmunkának módszertana, és tapasztalatai segítik-e Győri Pétert? Kevésbé. Az „ilyen” fiatalokat máshol kitanítják, a népművelő munka tőlük fölfelé kezdődik. Itt mégis hetente négy-öt-ször nyitva a ház; hétfőnként előadások, beszélgetések folynak nyolc fő témában: Az uralkodó osztály mi vagyunk; mítoszok-babonák; a természet csodái; bűnügyek, bűnüldözés; szerelem — házasság — család; tudomány — technika; autó-motorsport és a világ nagyvárosai — az előadó nemegyszer ingeny jön.

Sok minden van, és sok minden nincs Újpalotán.

Nem mindent, csak a jellemzőt ismerttettem. Találtam hiányosságokat, kifogásolni valót, ellentmondásokat. Az övök példa mégis: olyasmit tesznek és akarnak tenni, amire sokan mások azt mondanák: lehetetlen.

Révi Judit